

Фавқулодда вазиятларда фуқароларни кутқариш ишларига жалб этиладиган волонтер-кутқарувчилар тўғрисида

НИЗОМ

Ушбу Низом волонтер-кутқарувчиларни фаолиятини тартибга солиш учун асос бўлиб хизмат қилади. Йирик кўламли табиий ва техноген хусусиятли фавқулодда вазиятларда аҳолини кутқариш ишларига жалб этиш учун волонтерлик гуруҳлари шакллантирилади ҳамда волонтер-кутқарувчиларни зилзила билан боғлиқ фавқулодда вазиятлар содир бўлганда фуқароларга ёрдам кўрсатиш ишларига кенг жалб этиш мақсадида, волонтер-кутқарувчиларни қўллаб-қувватлашни мумкин бўлган шакллари белгилайди.

1. Умумий қоидалар

1.1. Низом Ўзбекистон Республикасининг “Волонтерлик фаолияти тўғрисида”ги ва “Кутқарув хизмати ва кутқарувчининг мақоми тўғрисида”ги қонунларига, шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2024 йил 17 апрелдаги “Бино ва иншоотларнинг зилзилабардошлигини ошириш ҳамда сейсмик хавфни мониторинг қилиш фаолиятини такомиллаштириш чоратадбирлари тўғрисида”ги ПҚ – 161-сон қарорига мувофиқ ишлаб чиқилган.

1.2. Ушбу Низомда қуйидаги асосий тушунчалар қўлланилади:

волонтер-кутқарувчи – бу муайян дастур бўйича кутқарув ишларига тайёрланган ва белгиланган тартибда аттестациядан ўтган ўн саккиз ёшга тўлган жамият ва давлат манфаатлари йўлида беғараз меҳнат шаклида волонтерлик фаолиятини амалга оширувчи Ўзбекистон Республикаси фуқаролигига эга бўлган жисмоний шахс;

волонтерлик фаолияти – ушбу Низомнинг 1.3-бандида кўрсатилган соҳаларда жисмоний ва (ёки) юридик шахсларнинг манфаатларини кўзлаб беғараз амалга ошириладиган, эркин хоҳиш-иродага кўра бажариладиган, ижтимоий жиҳатдан йўналтирилган, жамоат учун фойдали бўлган ихтиёрий фаолият;

волонтер-кутқарувчилар гуруҳи – волонтерлик фаолиятини биргаликда амалга ошириш мақсадида ташкил этилган, ўн нафаргача кишидан иборат бўлган шахсларнинг ихтиёрий гуруҳи;

кутқарувчи-волонтерлар отряди – бир нечта волонтер-кутқарувчилар гуруҳларидан ташкил топган, ушбу Низомнинг 1.3-бандида кўрсатилган соҳаларда волонтерлик фаолиятини биргаликда амалга ошириш мақсадида ташкил этилган волонтер-кутқарувчилар бирлашмалари;

кутқарув ишлари – фавқулодда вазиятлар ҳудудида одамларнинг ҳаётини асраб қолиш ва соғлиғини сақлаш, юридик ҳамда жисмоний шахсларнинг мол-мулкни, атроф табиий муҳитни муҳофаза қилиш, фавқулодда вазиятларни бартараф этиш ва уларга хос бўлган хавфли омилар таъсирини йўқотиш ёки имкон қадар камайтиришга қаратилган ҳаракатлар;

фавқулодда вазиятларнинг олдини олиш – олдиндан ўтказиладиган ҳамда фавқулодда вазиятлар рўй бериши хавфини имкон қадар камайтиришга, бундай вазиятлар рўй берган тақдирда эса, одамларнинг ҳаётини асраб қолиш ва соғлиғини сақлашга, атроф табиий муҳитга етказиладиган зарар ва моддий талафотлар миқдорини камайтиришга қаратилган тадбирлар комплекси;

фавқулодда вазиятларни бартараф этиш – фавқулодда вазиятлар рўй берганда ўтказиладиган ҳамда одамларнинг ҳаётини асраб қолиш ва соғлиғини сақлашга, атроф табиий муҳитга етказиладиган зарар ва моддий талафотлар миқдорини камайтиришга, шунингдек фавқулодда вазиятлар рўй берган ҳудудларнинг кенгайишига йўл қўймасликка ҳамда хавfli омиллар таъсирини тугатишга қаратилган қутқарув ишлари ва кечиктириб бўлмайдиган ишлар мажмуи.

1.3. Қутқарув ишларига тайёрланган ва белгиланган тартибда аттестациядан ўтган ўн саккиз ёшга тўлган волонтер-қутқарувчилар томонидан амалга оширилиши мумкин бўлган волонтерлик фаолиятининг йўналишлари:

табиий ва техноген тусдаги фавқулодда вазият оқибатида ҳамда бахтсиз ҳодисалар натижасида жабрланган фуқароларга биринчи ёрдам кўрсатиш;

зилзила билан боғлиқ фавқулодда вазиятлар содир бўлганда фуқароларга ёрдам кўрсатиш, профессионал қутқарув бўлинмалар ишларига кўмаклашиш;

жабрланганларга гуманитар ёрдам кўрсатиш (озик-овқат ва сув етказиб беришни ташкил этиш, буюмларни йиғиш ва бошқа мумкин бўлган ёрдам) ишларига жалб этиш;

фавқулодда вазиятлардан зарар кўрган ҳудудлардан одамларни эвакуация қилиш ва бошпанасиз қолганларни вақтинча яшаш жойларига жойлаштириш, шунингдек, ижтимоий реабилитацияга муҳтож шахсларни қўллаб-қувватлаш мақсадида ёрдам бериш.

1.3.1. Фавқулодда вазиятларни олдини олиш соҳасидаги тадбирлар:

маълумотларни тарқатиш (босма материаллар брошюралар, буклетлар ва бошқаларни тарқатиш орқали);

йиғилишлар, акциялар, кўرғазмалар, танловлар, спорт, интеллектуал ва бошқа ўйинлар, тарғибот жамоаларининг чиқишлари ва бошқа тадбирларни ишлаб чиқиш, ўтказиш ва иштирок этиш;

болалар боғчаси тарбияланувчилари, мактаб ўқувчилари, нафақахўрлар, кўп болали оилалар, маҳаллалар аҳолиси ва бошқалар билан ишлашни ташкил этиш;

фавқулодда вазиятларни олдини олиш юзасидан тарғибот-ташвиқот материалларини ишлаб чиқиш (плакатлар, брошюралар, эслатмалар, видеороликлар);

фавқулодда вазиятларнинг олдини олиш ва ёнғин хавфсизлиги бўйича маълумотларни (сўровномалар, тестлар) тўплаш.

1.3.2. Фавқулодда вазиятларда жабрланганларга ёрдам кўрсатиш:

жабрланганларга биринчи ёрдам кўрсатиш;

қутқарув ишларида иштирок этиш;

жабрланганларнинг ахлоқий ва психологик ҳолатини яхшилаш;

жабрланганларга гуманитар ёрдам кўрсатиш (озик-овқат ва сув етказиб беришни ташкил этиш, буюмларни йиғиш ва бошқа мумкин бўлган ёрдам) ишларига жалб этиш;

фавқулодда вазиятлар ва ёнғинлар натижасида зарар кўрган ҳудудлардан одамларни эвакуация қилиш ва вақтинча жойлаштиришга ёрдам бериш.

2. Волонтёрликнинг мақсад ва вазифалари

2.1. Волонтёрлик фаолиятининг мақсадлари жисмоний ва юридик шахсларга, умуман жамиятга ёрдам кўрсатиш, атроф-муҳитни Фавқулодда вазиятлардан муҳофаза қилиш, фавқулодда вазият натижасида жабрланган фуқароларга ёрдам бериш, ижтимоий аҳамиятга молик тадбирларда уларни ташкил этувчиларнинг розилиги билан иштирок этиш, ўзини-ўзи ташкил этишни, бирдамлик, ўзаро ёрдам бериш ва раҳм-шафқат туйғуларини шакллантиришдан иборатдир.

2.2. Волонтёрлик фаолиятининг вазифалари қуйидагилардан иборат:

Фавқулодда вазиятларни бартараф этишда, жабрланганларга ёрдам кўрсатишда касбий билимларини ўзлаштириш;

одамларнинг ҳаётини асраб қолиш ва соғлиғини сақлаш юзасидан кечиктириб бўлмайдиган ишларни амалга оширишда, шунингдек, zilzila билан боғлиқ фавқулодда вазиятларни бартараф этишда иштирок этиш;

фавқулодда вазиятлар шароитида юридик ва жисмоний шахсларнинг мол-мулкани ҳамда атроф табиий муҳитни муҳофаза қилиш ишларини олиб боришда кўмаклашиш.

3. Волонтёрларни рўйхатдан ўтказиш ва уларнинг ишларини ҳисобга олиш тартиби

3.1. Жисмоний шахслар томонидан волонтёр сифатида рўйхатдан ўтиш www.volontyor.uz веб-сайти орқали амалга оширилади.

3.2. Ўзбекистон Республикаси ёшлар ишлари агентлиги волонтёрларнинг ҳисобини юритади.

3.3. Барча волонтёрлар yoshlarportali.uz сайтида “Волонтёрлик” тугмаси орқали рўйхатдан ўтади. Рўйхатга олинган номзодлар махсус тайёргарликдан ўтиб, белгиланган тартибда аттестация синовларини топширадилар. Синовлардан муваффақиятли ўтган номзодларга “қутқарувчи” мақоми ва қутқарувчи китобчаси бериледи.

3.4. Волонтёр-қутқарувчининг фаолиятини ҳисобга олиш учун “Қутқарувчи китобчаси” юритилади. Унда волонтёр томонидан бажарилган ишларнинг тури ва кўлами, рағбатлантирилганлиги ва қўшимча ўқитилганлиги тўғрисидаги маълумотлар акс эттирилади. Ушбу маълумотлар тегишли давлат идоралари, ташкилотлар, муассасалар ёки волонтёрлик фаолиятини (машғулотларни) амалга оширган корхоналар томонидан тўлдирилади ва масъул шахснинг имзоси ва ушбу ташкилотнинг муҳри билан тасдиқланади.

4. Волонтёрнинг ҳуқуқ ва мажбуриятлари

4.1 Жисмоний ва юридик шахслар ихтиёрий ва эркин равишда волонтёр-қутқарувчи фаолиятни яқка тартибда ёки биргаликда, жамоат ташкилотини ташкил этган ёки ташкил этилмаган ҳолда амалга ошириши мумкин.

4.2. Волонтёр-қутқарувчининг ҳуқуқлари:

ўзининг эҳтиёжлари ва қизиқишларига жавоб берадиган волонтёрлик фаолиятининг йўналишларини танлаш;

унга юкланган вазифаларни бажариш учун барча керакли бўлган маълумотларни, жиҳозларни, шунингдек, воситаларни олиш;

ташкилот, муассаса ёки корхона томонидан “қутқарувчи китобчаси”га у томонидан бажарилган ишнинг тури ва ҳажми, рағбатлантирилганлиги ва қўшимча ўқитилганлиги тўғрисидаги маълумотларни киритилиши, шунингдек, ушбу маълумотларни масъул шахснинг имзоси ва ушбу ташкилот, муассаса муҳри билан тасдиқлашини талаб қилиш;

волонтёрлик фаолиятини шакли ва усулларини муҳокама қилиш ҳамда янада такомиллаштириш юзасидан таклифлар бериш;

қутқарув ишларида иштирок этиш учун ҳаёти ва соғлигини суғурта қилиш;

ўзининг иши учун эътироф ва миннатдорчилик олиш;

ўзига юкланган вазифаларни бажариши учун зарур бўлган билим ва кўникмаларга эга бўлиш;

вазифани бажаришдан бош тортиш;

волонтёрлик фаолиятини тўхтатиш истагини волонтёрлик ташкилоти, муассаса, корхонага хабар бериш йўли билан волонтёрлик фаолиятини тугатиш.

4.3. Волонтёрлар вазифалари:

танлаган ишни аниқ ва чин дилдан бажариш;

ўтказилган йўриқномалар ва берилган кўрсатмаларга амал қилиш;

ўзининг жисмоний, махсус, тиббий, руҳий тайёргарлигини ҳамда фавқулодда вазиятларни бартараф этиш бўйича ҳаракат қилиш кўникмаларини такомиллаштириб бориш.

5. Ўзбекистон Республикаси Фавқулодда вазиятлар вазирлигининг ҳуқуқ ва мажбуриятлари

5.1. Волонтёр-қутқарувчи, волонтёрлар-гуруҳлари (отрядлари) томонидан мазкур Низомнинг 1.3-бандида кўрсатилган фаолият йўналишлари бўйича ишларни амалга оширганда Ўзбекистон Республикаси Фавқулодда вазиятлар вазирлиги қуйидаги ҳуқуқга эга:

волонтёр-қутқарувчи, волонтёрлар-гуруҳлари (отрядлари)дан амалга оширилган ишлари тўғрисида ҳисобот олиш;

ходимлар ва мол-мулкка ҳурмат ва эҳтиёткорлик билан муносабатда бўлишларини волонтёр, волонтёрлар-гуруҳлари (отрядлари)дан талаб қилиш;

волонтёр-қутқарувчи, волонтёрлар-гуруҳлари (отрядлари)ни рағбатлантириш;

ушбу Низомнинг 1.3-бандида назарда тутилган волонтёрлик фаолияти соҳаларида ўқув семинарлар, тренинглар, учрашувлар, мусобақалар ва бошқа тадбирларни ўтказиш;

ушбу Низомнинг 1.3-бандида назарда тутилган волонтёрлик фаолияти соҳаларида волонтёр-қутқарувчи, волонтёрлар-гуруҳлари (отрядлари)нинг ҳудудий, республика ва халқаро тадбирларда иштирок этишини ташкил этиш;

Ёшлар ишлари агентлигидан Ўзбекистон Республикаси ҳудудидаги волонтёр-қутқарувчи, волонтёрлар-гуруҳлари (отрядлари) фаолияти тўғрисидаги маълумотларни сўраб олиш.

5.2. Ўзбекистон Республикаси Фавқулодда вазиятлар вазирлиги волонтёрлар томонидан ушбу Низомнинг 1.3-бандида кўрсатилган фаолият йўналишлари бўйича ишларни амалга ошираётганда, мажбурдир:

волонтёр билан волонтёрлик фаолияти бўйича шартнома тузиш;

волонтёрга унинг ҳуқуқ ва вазифаларини тушунтириш;

техника хавфсизлиги қоидалари бўйича йўриқнома ўтказиш;

волонтёрларнинг ҳаёти ва соғлиғига таҳдид солиши мумкин бўлган ишларни бажаришига йўл қўймаслик;

волонтёрга ўз ишини бажариши учун зарур бўлган маълумотларни тақдим этиш;

волонтёрлик фаолиятини амалга ошириш учун зарур бўлган машқ ва машғулотларни ўтказиш;

волонтёрлар-гуруҳлари (отрядлари)ни ҳисобини юритиш;

волонтёрларни қидирув-қутқарув ишларида тўғри ҳаракат қилишга ўқитиш;

волонтёрлар-гуруҳлари (отрядлари) билан ўқув семинарлар, тренинглар, учрашувлар, мусобақалар ва бошқа тадбирларни ўтказиш;

волонтёр-қутқарувчиларни аттестациядан ўтказиш;

волонтёр-қутқарувчи гувоҳнома ва китобчасини бериш;

ваколат доирасида волонтёрларни рағбатлантириш.

5.3. Ўзбекистон Республикаси Фавқулодда вазиятлар вазирлиги волонтёрлик фаолиятининг мақсад ва вазифаларини амалга оширишда Ўзбекистон Республикаси Ёшлар ишлари агентлиги, шунингдек, бошқа ташкилотлар ва жамоат бирлашмалари билан ҳамкорлик қилади.

6. Ўзбекистон Республикаси Ёшлар ишлари агентлигининг ҳуқуқ ва мажбуриятлари

6.1. Волонтёр томонидан мазкур Низомнинг 1.3-бандида кўрсатилган фаолият йўналишлари бўйича ишларни амалга оширганда Ўзбекистон Республикаси Ёшлар ишлари агентлиги қуйидаги ҳуқуқга эга:

Ўзбекистон Республикаси Фавқулодда вазиятлар вазирлиги билан ҳамкорлик тўғрисида битим тузиш;

волонтёр-қутқарувчи, волонтёрлар-гуруҳлари (отрядлари)дан амалга оширилган ишлар тўғрисида ҳисобот олиш;

волонтёр-қутқарувчи, волонтёрлар-гуруҳлари (отрядлари)ни рағбатлантириш;

ушбу Низомнинг 1.3-бандида назарда тутилган волонтёрлик фаолияти соҳаларида ўқув семинарлар, тренинглар, учрашувлар ва бошқа тадбирларни ўтказиш;

ушбу Низомнинг 1.3-бандида назарда тутилган волонтёрлик фаолияти соҳаларида волонтёр-қутқарувчи, волонтёрлар-гуруҳлари (отрядлари)нинг ҳудудий, республика ва халқаро тадбирларда иштирок этишини ташкил этиш;

Ўзбекистон Республикаси Фавқулодда вазиятлар вазирлигидан Ўзбекистон Республикаси ҳудудидаги волонтёр-қутқарувчи, волонтёрлар-гуруҳлари (отрядлари) фаолияти тўғрисидаги маълумотни сўраб олиш.

6.2. Ўзбекистон Республикаси Ёшлар ишлари агентлиги волонтёрлар томонидан ушбу Низомнинг 1.3-бандида кўрсатилган фаолият йўналишлари бўйича ишларни амалга ошираётганда, мажбурдир:

ушбу Низомнинг 3.3-бандида кўрсатилган ҳужжатлар тақдим этилганда “қутқарувчи китобчаси”ни тўлдириш ва беришга; бу бандни олиш керакмасми МЧСга қўйилдику.

“Фавқулодда вазиятлар волонтёрлари” лойиҳаси волонтёр-қутқарувчиларини махсус кийим-бош билан таъминлашга (кийим бош тури Фавқулодда вазиятлар вазирлиги билан келишган ҳолда белгиланади);

қутқарув ишларида иштирок этадиган волонтёрнинг ҳаёти ва соғлиғини суғурта қилишга;

волонтёрлар билан ўтказиладиган машғулот ва семинарлар вақтида озиқ-овқат билан таъминлаш;

ваколат доирасида волонтёрларни рағбатлантириш.

6.3. Ўзбекистон Республикаси ёшлар ишлари агентлиги волонтёр-қутқарувчи фаолиятининг мақсад ва вазифаларини амалга оширишда Ўзбекистон Республикаси Фавқулодда вазиятлар вазирлиги, шунингдек, бошқа ташкилотлар ва жамоат бирлашмалари билан ҳамкорлик қилади.

7. Ўзбекистон Республикаси Ўзбекистон волонтёрлар ассоциациясининг ҳуқуқ ва мажбуриятлари

7.1. Волонтёр томонидан мазкур Низомнинг 1.3-бандида кўрсатилган фаолият йўналишлари бўйича ишларни амалга оширганда Ўзбекистон волонтёрлар ассоциацияси куйидаги ҳуқуқга эга:

Ўзбекистон Республикаси Фавқулодда вазиятлар вазирлиги билан ҳамкорлик тўғрисида битим тузиш;

волонтёр-қутқарувчи, волонтёрлар-гуруҳлари (отрядлари)дан амалга оширилган ишлар тўғрисида ҳисобот олиш;

волонтёр-қутқарувчи, волонтёрлар-гуруҳлари (отрядлари)ни рағбатлантириш;

ушбу Низомнинг 1.3-бандида назарда тутилган волонтёрлик фаолияти соҳаларида ўқув семинарлар, тренинглар, учрашувлар ва бошқа тадбирларни ўтказишга кўмаклашиш;

ушбу Низомнинг 1.3-бандида назарда тутилган волонтерлик фаолияти соҳаларида волонтер-қутқарувчи, волонтерлар-гуруҳлари (отрядлари)нинг ҳудудий, республика ва халқаро тадбирларда иштирок этишини ташкил этиш;

Ўзбекистон Республикаси Фавқулодда вазиятлар вазирлигидан Ўзбекистон Республикаси ҳудудидаги волонтер-қутқарувчи, волонтерлар - гуруҳлари (отрядлари) фаолияти тўғрисидаги маълумотни сўраб олиш.

7.2. Ўзбекистон Республикаси Ўзбекистон волонтерлар ассоциациясининг волонтерлар томонидан ушбу Низомнинг 1.3-бандида кўрсатилган фаолият йўналишлари бўйича ишларни амалга ошираётганда, мажбурдир:

волонтерларнинг ҳисобини юритиш;

ваколат доирасида волонтерларни рағбатлантириш.

волонтерларни ўқитиш.

8. Яқунловчи қоидалар

Волонтерлик фаолиятини амалга ошириш соҳасидаги низолар мазкур Низом ва бошқа қонунчилик ҳужжатларида белгиланган тартибда ҳал этилади.